

DET KONGELEGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Statsråden

Deres ref

Vår ref

Dato

15/3497

04.07.2016

Klima- og miljødepartementet si godkjenning av regional plan for vassforvaltning i vassregion Hordaland for planperioden 2016-2021

1. Innleiing

1.1. Vassdirektivet, vassforskrifta og vassforvaltingsplanane

Klima- og miljødepartementet har motteke *Regional plan for vassregion Hordaland* for planperioden 2016-2021 til godkjenning.

Planen er ein regional plan utarbeidd etter plan- og bygningslova og vassforskrifta, og vart vedteken i fylkestinga i Hordaland, Sogn og Fjordane og Rogaland 9. desember 2015. Planen vart sendt departementet for godkjenning 17. desember 2015.

Det følgjer av vassforskrifta § 29 at vassforvaltingsplanane skal godkjennast av Kongen. Kongens myndigheit til å godkjenne regionale vassforvaltingsplanar er delegert til Klima- og miljødepartementet ved kongeleg resolusjon 19. juni 2015. Samstundes blei myndigheita etter plan- og bygningslova kapittel 8 for handsaming av dei regionale vassforvaltingsplanane overført frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet til Klima- og miljødepartementet. Godkjenninga skjer i samråd med dei departementa dette angår.

Vassforskrifta blei fastsett i 2006 som ei gjennomføring i norsk rett av EU sitt rammedirektiv for vatn frå 2000. Forskrifta er heimla i plan- og bygningslova, vassressurslova og forureiningslova. Formålet er å verne og - om naudsynt - betre tilstanden i ferskvatn, grunnvatn og kystvatn. Vassforskrifta set rammer for fastsetjing av miljømål som best mogeleg skal sikre heilskapleg vern og berekraftig bruk av vassførekomstane. Det generelle målet i vassforskrifta er at alle vassførekomstane skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand, og miljømåla skal i utgangspunktet nåast innan 2021. Ein vassførekomst kan peikast ut som kunstig eller sterkt modifisert som følgje av fysiske inngrep på nærare

fastsette vilkår. For kunstige og sterkt modifiserte vassførekomstar er miljømålet godt økologisk *potensial* og god kjemisk tilstand. For å oppfylle miljømåla skal det utarbeidast tverrsektorielle forvaltingsplanar og tiltaksprogram.

Forskrifta inneheld òg reglar om unntak frå miljømåla slik som utsetjing av frist, mindre strenge miljømål og høve til å tillate ny verksemd, sjølv om dette fører til at miljømåla ikkje blir nådde eller at tilstanden blir forverra, dersom gitte kriterium er oppfylte. På bakgrunn av ei vurdering av miljøtilstanden i vassførekomstane skal det fastsetjast konkrete mål for den enkelte vassførekomsten, medrekna om det er behov for fristutsetjing eller mindre strenge miljømål. I tillegg skal ein òg nå eventuelle andre miljømål, medrekna miljømål for beskytta område.

Då vassdirektivet blei teke inn i EØS-avtala blei det vedteke at forvaltningsplanarbeidet i Noreg skulle synkroniserast med EU-landa sin andre planperiode som vart sett i gang i 2016. I perioden 2010-2015 gjennomførde Noreg ein frivillig prøveperiode med forvaltningsplanar for omlag 20 prosent av vassførekomstane ("pilotplanane"). Dei første vassforvaltningsplanane som Noreg formelt er pålagd å utarbeide i samsvar med direktivet blei vedtekne i fylkestinga i 2015, og planen her er ein av desse.

1.2. Generelt om departementets godkjenning av planen

Det følgjer av vassforskrifta § 29 at departementet i samband med godkjenninga kan fastsetje slike endringar i planen som "finnes påkrevd ut fra hensynet til rikspolitiske interesser". Dette inneber at departementet i godkjenninga skal vurdere planen i eit nasjonalt perspektiv og sjå til at den er i samsvar med nasjonal politikk, under dette krava i vassforskrifta og nasjonale føringar. Departementet tek i si handsaming av planen stilling til eventuell usemje om planen i vassregionutvalet, jf. vassforskrifta § 26.

Krava i vassforskrifta om kost-nyttevurderingar er i svært liten grad følgd opp i dei regionale vassforvaltningsplanane. Departementet godkjenner likevel planane utan at dei naudsynte endringane er gjort fullt ut for at planane skal vere i samsvar med vassforskrifta (sjå likevel særskilde vurderingar og endringar på vasskraftområdet). Dette inneber at vidare bruk og gjennomføring av planane er hefta med stor uvisse, og at det på ordinær måte skal gjennomførast ei kost/nytte-vurdering for kvart einskild tiltak som er tenkt å bidra til oppfølging av planane. Departementet understrekar at vurderinga av kvart einskild tiltak blir gjort av sektormyndigheitene på vanleg måte gjennom eksisterande lovverk.

Vassforvaltningsplanen er endeleg når sentral godkjenning frå departementet ligg føre. Den framlagte planen vedteken av fylkestinget og departementets sitt godkjenningsvedtak utgjer til saman endeleg godkjend plan. Den nasjonale godkjenninga har medført endringar i den regionale planen. Tiltaksprogram, handlingsprogram og overvakingsprogram er ikkje til godkjenning, og det er difor ikkje teke stilling til innhaldet i desse dokumenta i departementets si godkjenning.

1.3. Den juridiske verknaden av godkjend plan

Når den regionale vassforvaltningsplanen er godkjend skal den leggjast til grunn for regionale organ si verksemd, og for kommunal og statleg planlegging og verksemd i regionen, jf. vassforskrifta § 29 og plan- og bygningslova § 8-2. Planvedtaket forpliktar offentlege

myndigheiter til å søkje å følgje opp og gjennomføre planen. Planen vil vere eit innspel til statleg planlegging og eit grunnlag for vidare tiltak, budsjett og enkeltvedtak. Forpliktinga gjeld både for kommunar, statlege organ og regional myndigheit. Dei regionale vassforvaltingsplanane har ikkje direkte rettsverknad ovanfor den einskilde innbyggjaren.

Med uttrykket "legges til grunn" er ikkje meint at planen fører til absolutte forpliktingar av rettsleg art. Planen er likevel eit grunnlag for å reise motsegner til planforslag som kan ha rettsleg binding. Andre myndigheiter, organisasjonar eller enkeltpersonar vil ikkje kunne reise rettslege krav mot myndigheiter på grunnlag av det som står i ein regional plan.

Både føresetnader og andre tilhøve vil kunne endre seg etter at planen er vedteken. Det kan òg oppstå situasjonar eller kome fram ny eller meir presis kunnskap i enkeltsaker som planen ikkje har fanga opp. Slike tilhøve kan tilseie andre løysingar enn det som følgjer av planen. Det må liggje føre endringar i føresetnadene, som oppdatert kunnskap, eller andre særskilte grunnar for å fråvike ein vedteken plan. Dette kan gjere det naudsynt å endre eller gjere unntak frå det fastsette miljømålet for neste planperiode.

Då Stortinget samtykka til å ta vassdirektivet inn i EØS-avtalen blei det presisert at ansvaret til aktuelle myndigheiter for lovverk og verkemiddel ligg fast i tråd med gjeldande ansvarsdeling, og at heimlane for å gjennomføre dei miljøforbetrande tiltaka er nedfelte i eksisterande lovgjeving. Vassforskrifta set rammer for vassforvaltninga, men ho endrar ikkje gjeldande ansvarsdeling mellom dei ulike sektormyndigheitene. Det er sektormyndigheitene som, innanfor sine ansvarsområde, har ansvar for å utgreie tiltaka og premissane for å fastsetje miljømål. Dei godkjende miljømåla føreset etterfølgjande vurdering og eventuelt vedtak om tiltak av sektormyndigheitene.

1.4. Forholdet til naturmangfaldlova

Departementet meiner vassforvaltingsplanen vil bidra til å ta vare på forvaltingsmåla for naturtypar, økosystem og arter i naturmangfaldlova §§ 4 og 5. Det følgjer av naturmangfaldlova § 7 at prinsippa i §§ 8 til 12 skal leggjast til grunn som retningslinjer ved utøving av offentleg mynde, og at vurderinga av prinsippa skal gå fram av vedtaket. Krav til kunnskapsgrunnlaget i § 8 vert oppfylt gjennom arbeidet med karakterisering.

Forvaltingsplanen legg økosystemtilnærming til grunn, og er såleis i samsvar med naturmangfaldlova § 10. Føre var-prinsippet i § 9, prinsippet om at kostnadene ved miljøforverring skal berast av tiltakshavar i § 11 og prinsippet om miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar i § 12 vil måtte trekkjast inn ved den konkrete utforminga av det enkelte tiltaket.

2. Departementet si vurdering av planprosessen og innhaldet i regional plan for vassforvaltning i vassregion Hordaland

2.1. Om planprosessen

Arbeidet med regional vassforvaltingsplan skal følgje plan- og bygningslovas generelle reglar om planlegging, under dette reglar om offentleg deltaking og informasjon, høyring og vedtak av plan. I tillegg har vassforskrifta særskilde reglar om planlegging. Planen skal innehalde eit

samandrag av offentlege informasjons- og høyringstiltak som er trefte, resultata av dei og endringar i planen som følgje av dei.

Medverknad i vassregion Hordaland er godt ivareteke både gjennom formelle høyringar, og gjennom eit solid arbeid på vassområdenivå. Dette går klart fram av planen. Organiseringa i vassregion Hordaland har vore i tråd med vassforskrifta. I tillegg til krava som følgjer av vassforskrifta er det danna strukturar for å sikre ei best mogeleg gjennomføring av arbeidet med vassforskrifta.

2.2 Om innhaldet i planen

Hovudutfordringane i vassregion Hordaland er påverknad frå langtransportert forureining, vasskraftproduksjon, nye og gamle utslepp frå industri og kloakk og påverknad frå framande organismar.

Det er til saman 1802 vassførekomstar i vassregion Hordaland. Som andre vassregioner har òg Hordaland lite data på kjemisk tilstand sett opp mot talet på vassførekomstar. I underkant av 97 % av vassførekomstane har udefinert kjemisk tilstand. Planen seier likevel det er grunn til å tru at tilstanden er god for majoriteten av vassførekomstane, fordi det ikkje finst påverknader som representerer ein risiko for dårleg tilstand. Likevel peiker planen på at påverknad frå miljøgifter - eksempelvis industri, gruver, deponi og verft - er vesentlege påverknader i regionen, spesielt i kystvatn. Vassregionen legg god kjemisk tilstand til grunn som miljømål for alle vassførekomstar som har udefinert tilstand. Vidare har alle vassførekomstar med god tilstand i dag miljømålet god tilstand i 2021. For alle vassførekomstar med dårleg kjemisk tilstand har ein brukt utsett frist for å oppnå miljømålet, fordi dette vil krevje opprydding i forureina sediment – noko som er kostbare og tidkrevjande tiltak.

Planen har oversikt over SMVF i tabellform for kvart vassområde, med informasjon om type påverknad, miljømål, konkretisert miljømål og tidspunkt for når miljømåla skal nåast.

Planen oppgjev talet på vassførekomstar i kvart vassområde der fristen for å nå miljømålet er utsett etter vassforskrifta § 9 med informasjon om kva vassførekomstar som har fått utsett frist og tidspunkt for venta måloppnåing.

I samandraget av tiltaksprogram går det fram at utsett frist for å nå miljømål er nytta for vassførekomstar som er aktuelle for revisjon av konsesjonsvilkår, som har forureina sjøbotn (miljøgifter i sedimenta), som er påverka av lakselus og/eller rømt oppdrettslaks (påverknad er sett til udefinert då karakteriseringa ikkje er ferdig), der ansvarleg myndigheit har bede om det, og det er heimel for det i regelverket. Unntaka er ikkje ytterlegare grunngjevne i planen. Ei oppsummering av kva tiltak som er naudsynte for å nå miljømåla innan den utsette fristen er ikkje med i planen.

Planen beskriv at mindre strenge miljømål er brukt i vassførekomstar påverka av vasskraft ved at vatnet er ført bort utan krav til minstevassføring, og der det er umogeleg å oppnå god vassøkologi. Det er føreslått mindre strenge miljømål for ei rekkje vassførekomstar.

Statlege ressursar til overvaking vil bli vurdert innafor dei til ei kvar tid gjeldande budsjetttrammer. Departementet meiner likevel at det er eit stort potensiale for sektormyndigheiter til å utnytte eksisterande heimlar til å påleggje verksemder å gjennomføre

overvaking. Ulike sektormyndigheiter bør også i større grad samarbeide om utvikling av felles overvakingsprogram for eit vassområde eller anna føremålstenleg avgrensa geografisk område.

2.2.1. Om klimaendringar og klimatilpassing

Arbeidet med klimatilpassing vil bli viktig framover. Både klimaet i dag og framtidige klimaendringar må takast med i vurdering av miljøtilstand og ved utvikling av klimarobuste tiltak som skal sikre god tilstand i framtida. Dette mellom anna fordi planane legg føringar og rammer ut over 2021.

Klimaendringar er godt skildra i planen for vassregion Hordaland og viktigheita av å jobbe med klimatilpassingstiltak vidare framover er vektlagt. Samanhengen mellom regional vassforvaltingsplan og anna regional planlegging kjem godt fram på klimaområdet i Hordaland. Departementet viser i denne samanhengen til at rapporten Klima i Norge 2100 blei oppdatert 15. september 2015. Det er ein intensjon å lage fylkesvise klimarapportar i løpet av 2016. I det vidare arbeidet - og ved neste rullering av planane - bør forvaltingsplanane vise til og byggje på til ei kvar tid oppdaterte klimarapportar (ytterlegare informasjon om klimarapportar finst på <https://klimaservicesenter.no/>).

2.2.2. Om beskytta område

Planen gjev ei kartfesta oversikt over dei beskytta områda i regionen, med unntak av badeplassar. Det føreligg inga oversikt over vassførekomstane eller det rettslege grunnlaget for statusen som beskytta område. Planen syner at det ikkje er utarbeidd særskilte miljømål for beskytta område med utgangspunkt i grunnlaget for vern.

2.2.3. Om usemje i vassregionen

Planen inneheld inga usemje knytt til karakterisering, fastsetjing av miljømål eller tiltak knytte til konkrete vassførekomstar.

3. Om dei enkelte påverknadene i vassregion Hordaland

3.1. Landbruk

a) Nasjonal politikk på området

Norsk landbruk skal fylle fleire oppgåver, og berekraftig landbruk er eitt av fire hovudmål i landbrukspolitikken. Det er eit mål at tapet av næringsstoff frå jordbruksproduksjon skal vere minst mogeleg. All jordbruksverksemd gir ein risiko for avrenning av næringsstoff til vassførekomstar, ettersom jordbruk skjer i eit ope, naturleg system. Vanleg avrenning frå jordbruksdrift er difor ikkje omfatta av ureiningslova. Fordi det er jordbruksdrift i store delar av landet, både på dyrka mark og beite, vil jordbruket kunne gje avrenning til eit svært stort tal vassførekomstar, slik det er registrert i Vass-Nett.

Mykje av miljøratsinga i jordbruket er samla i eit nasjonalt miljøprogram, som gjennom verkemiddel lokalt, regionalt og nasjonalt legg til rette for ein effektiv og målretta

miljøinnsats. Nasjonalt miljøprogram blir rullert kvart fjerde år, noko som inneber at det er rom for å gjera tilpassingar til dei utfordringane som vassforvaltningsplanane avdekkjer.

b) Vedtekne miljømål og føreslåtte tiltak i regionen

Avrenning frå landbruk er rangert som den tredje største påverknadsfaktoren for innsjø- og elvevassførekomstar i vassregion Hordaland, med påverknad hovudsakleg i små vassdrag og sidebekker. For kystvatn har landbruk liten påverknad. Det er fleire SMVF som er registrerte med påverknad frå blant anna landbruk, men det er uvisst kor mykje landbrukspåverknaden utgjer for desse. Alle SMVF skal gis ny vurdering i neste plan. Standard miljømål er lagt til grunn for vassførekomstane, men for vassførekomstar som har dårleg tilstand i dag er det sett utsett frist til 2027. Det er sett utsett frist etter § 9 for 28 vassførekomstar (talet er noko usikkert) som har landbrukspåverknad. I eit stort tal vassførekomstar (385) er det føreslege problemkartlegging som tiltak. Dette understrekar uvissa i dei data som ligg til grunn.

Det er truleg om lag 128 vassførekomstar som er registrerte med påverknad frå jordbruk, og det er foreslått tiltak i jordbruket i 69 av desse. Dei fleste tiltaka i landbruket er knytte til gjødsling og lagring og bruk av husdyrgjødsel. Det er foreslått auka bruk av frivillige tiltak som blir gitt stønad gjennom SMIL og RMP, og det er m.a. peikt på behov for verkemiddel for å få breiare kantsoner der det kan vere eit aktuelt tiltak.

Det er ikkje utarbeidd forureiningsrekneskap for vassregion Hordaland. Departementet kan ikkje sjå at det kjem fram noko om kor pålitelege dei innsamla data for vassførekomstane er. Generelt er det peikt på at problemkartlegging er viktig for å betre kunnskapsgrunnlaget, og at det såleis finst ei viss usikkerheit.

c) Departementet sine vurderingar og endringar

Planen har ikkje kostnadsberekningar for tiltak. Alle føreslegne tiltak i regionalt tiltaksprogram skal likevel følgjast opp av den enkelte sektormyndigheita. Nærare vurdering av tiltaka, og vedtak om gjennomføring hos den respektive sektormyndigheita vil i mange tilfelle avklare kostnadene.

Departementet viser til at Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav er under revisjon. Nasjonalt miljøprogram vil rullerast i 2017 og omsynet til oppfølging av vassforvaltningsplanane er eit grunnlag i dette arbeidet. Departementets vurdering er at verkemidla i hovudsak er på plass, men at tilskotsordningar og forskriftsheimlar kan nyttast meir aktivt og målretta.

Hordaland har registrert 223 vassførekomstar med hovudpåverknad frå landbruk (registrert som «Påvirkningsgruppe» i Vass-Nett). Departementet vil peike på at det for vassførekomstar med monaleg jordbrukspåverknad kan vere usikkert om det er realistisk å nå målet om god økologisk tilstand i 2021, spesielt i tilfelle der det ligg føre mangelfull overvaking eller kunnskap om effekten av tiltaka, og med tanke på nye nedbørmønster som følgje av klimaendringane.

Departementet gjer ingen endringar i planen på området.

d) Overordna overslag over samla kostnader som følgje av planen

Planen har ikkje kostnadsberekningar for tiltak og det er difor ikkje grunnlag for å vurdere samla kostnader som følgje av planen. Dei økonomiske konsekvensane som følgje av planen er nærare omtalte i kapittel 4.

e) Administrative konsekvensar

Det er foreløpig lite grunnlag for å vurdere administrative konsekvensar for dei ansvarlege myndigheitene.

3.2. Samferdsle

a) Nasjonal politikk på området

Nasjonal transportplan (NTP) presenterer regjeringas transportpolitikk. Den gjeldande NTP (Meld. St. 26 (2012-2013) Nasjonal Transportplan 2014-2023) presiserer at «Vannforskriften skal bl.a. følges opp ved at transportetatane gjennomfører nødvendige tiltak i alle relevante vassførekomstar innan 2020».

b) Vedtekne miljømål og føreslåtte tiltak i regionen

Dei vanlegaste negative påverknadene frå samferdslesektoren gjeld forureining av vassførekomstar, fysiske inngrep i vassførekomstar og vandringshinder for fisk og andre organismar som lever i vatn. Relevante tiltak gjeld særskild metode og bruk av kjemikaliar og salt under drift og vedlikehald av infrastruktur, og utbetring av vandringshinder.

c) Departementet sine vurderingar og endringar

I vassforvaltingsplanen er det lite fokus på planlagde nye samferdselstiltak og eventuelle effektar og målkonfliktar på grunn av desse. For samferdslesektoren gjeld dette særskilt tiltak tilrådde i Nasjonal Transportplan.

I vassførekomstar der det finst vandringshinder for fisk og andre vasslevande organismar, er det lagd stor vekt på kostnadsanslaget for å vurdere om det er naudsynt å bruke mindre strenge miljømål. I praksis vil det òg vere ein viktig del av vurderinga kor truleg det er at fisken tek i bruk nytt habitat og vandrar der eit vandringshinder er fjerna.

Ingen vassførekomstar i vassregion Hordaland har fysiske inngrep i form av maritim infrastruktur som ein ukjend eller vesentleg påverknad. Det kan stillast spørsmål ved dette med tanke på at vassregion Hordaland har fleire større hamner som Bergen Hamn, Sture og Mongstad. Dette kan kanskje skuldast det mangelfulle kunnskapsgrunnlaget for vassførekomstar i kystvatn og mangelfull og ulik praksis med omsyn til tilstandsvurderingar og inndeling i vassførekomstar. Det manglar overvakingsdata av kvalitetselement, noko som fører til at vurdering av påverknadsgrad frå hamn, molo og mudrearbeid i all hovudsak er gjort ved fagleg vurdering. Det har vore ulik tolking av rettleiarane for vassforskrifta, noko som har ført til delvis ulik praksis mellom vassregionane.

Kunnskapsgrunnlaget for vassførekomstar i kystvatn er særleg mangelfullt. For å betre kunnskapsgrunnlaget planlegg Kystverket å gjennomføre eit FoU-prosjekt med bistand frå Miljødirektoratet. Prosjektet blir dekt innanfor gjeldene budsjettrammer og har som formål å få fram naudsynt kunnskap om når maritim infrastruktur kan vere ein vesentleg påverknad på økologisk tilstand og vasskvalitet, og kva avbøtande tiltak som er aktuelle for å nå miljømåla etter vassforskrifta. Dette er eit bidrag til å kartleggje problem og hente inn kunnskap, og vil gje eit betre grunnlag for å vurdere påverkningsgrad, miljømål og eventuelle naudsynte tiltak. Det skal òg utarbeidast ei rettleiing for vurdering av maritim infrastruktur før neste planrullering.

Når det gjeld omtala av vraket av ubåten U864 ved Fedje, meiner departementet det er lite omdanning av metallisk kvikksølv til bioakkumulerbart metylkvikksølv. Mattilsynet oppheva varselet om kosthaldsrestriksjonar på sjømat ved Fedje i 2015. Men det er framleis behov for tiltak som hindrar spreiding av kvikksølv til miljøet på lang sikt.

Departementet ser at fleire vassførekomstar der det er stor uvisse og diskusjon om klassifisering, tilstand og miljømål har blitt førte opp i Vass-Nett med miljømål udefinert. Det gjeld Liavatnet og Skjenavatnet.

Når det gjeld vassførekomst 056-26581-Liavatnet, har vatnet miljømål udefinert. Departementet ønskjer at vassførekomsten blir klassifisert som naturleg med miljømål godt økologisk potensial, og at det - inntil problemkartlegging er gjennomført - får utsett tidsfrist til 2027 i tråd med vassforskrifta § 9 bokstav a, jf. vedlegg 1.

Departementet føreslår oppdatering av vassførekomst 056-26849-L Skjenavatnet og tidsutsetjing til 2027 i tråd med vassforskrifta § 9 bokstav a inntil problemkartlegging er gjennomført, jf. vedlegg 1. Vassførekomsten er omtrent 85 % fylt ut med massar i samband med utvidinga av Flesland flyplass. Det er ikkje aktuelt å fjerne massane, og vassførekomsten bør dermed få ei ny avgrensing.

d) Overordna overslag over samla kostnader som følgje av planen

Innan samferdslesektoren er kostnadene for tiltak som følgje av forvaltningsplanane uvisse. Generelt er det lite erfaring med kostnader av tiltak som fjerning av vandringshinder, overvaking og problemkartlegging.

Undersøkingar av vegpåverka innsjøar, inkludert noko administrativt arbeid er berekna til ca. 25 000 kr/år per innsjø.

Kostnader til tunnelvask, vedlikehald av eksisterande reinsebasseng inngår i dei ordinære drifts- og vedlikehaldsbudsjetta. Utsleppsløyve blir regulerte etter forureiningsforskrifta. Investerings tiltak i samband med nye vegprosjekt, som etablering av reinsebasseng, blir vanlegvis behandla etter miljøreglane i plan- og bygningslova og forureiningslova.

Dei økonomiske konsekvensane som følgje av planen er nærare omtalte i kapittel 4.

e) Administrative konsekvensar

Det går mykje ressursar til overvaking og problemkartlegging i samband med vassforvaltingsplanane. Ein god del av dei siste avklaringane, t.d. ansvarsforhold, kjelder m.m. står òg igjen. Vidare vil prosjektering av enkelttiltak og oppfølging og gjennomføring av tiltak krevje administrativ oppfølging. Dette gjeld både for nye investeringar og drifts- og vedlikehaldsrutinar.

3.3. Vasskraft

a) Nasjonal politikk på området

Dei viktigaste nasjonale styringsdokumenta for planarbeidet og departementet si godkjenning på vasskraftområdet er: Meld. St. 25 (2015-2016) *Kraft til endring* og Innst. 401 S (2015-2016), Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet* og Innst. 294 S (2015-2016), nasjonale føringar i brev av 24. januar 2014 frå KLD og OED til vassregionane, med tilvising til rapport 49:2013 frå Noregs vassdrags- og energidirektorat og Miljødirektoratet og rettleiar 01:2014 for Sterkt modifiserte vassførekomstar. Det er i hovudsak Olje- og energidepartementet som forvaltar sektorlovverket og dermed verkemidla som regulerer denne sektoren.

Dei nasjonale føringane skal sikre ein rett balanse mellom miljøforbetringar og omsynet til kraftproduksjon. I føringane vert det teke utgangspunkt i rapport 49:2013 som går gjennom alle konsesjonar som kan reviderast fram til 2022. Rapporten skil mellom vassdrag i kategori 1.1 (høg prioritet) og 1.2 (lågare prioritet), når det gjeld potensial for forbetring av viktige miljøverdiar opp mot kostnadane ved slepp av vatn/magasinrestriksjonar. For å kunne vurdere muleg redusert produksjon vart det i gjennomgangen nytta ein hydrologisk standardstorleik ("Q95") for minstevassføring. Det samla krafttapet i Noreg som følgje av miljøforbetrande tiltak og fordelinga mellom regionane har påverka godkjenninga av den einskilde planen. Den nasjonale godkjenning har difor ført med seg endringar samanlikna med den regionale prioriteringa i planen.

Forbetringa av økologien i vassførekomstar er hovudføremålet med vassforskrifta. Dette hindrar ikkje at andre omsyn (slik som landskap og friluftsliv) kan medverke til å få sett i gong revisjon, innkalling eller omgjerung etter vassdragslovgevinga, sjølv om desse omsyna ikkje påverkar fastsetjinga av miljømålet.

I dei nasjonale føringane er det lagt til grunn at vassdrag med klårast potensial for miljøforbetring til lågast muleg kostnad skal prioriterast for miljøforbetring. Sakshandsaming i dei einskilde sakene og forventa tid før eit tiltak gjev ein målbar effekt kan gjere det naudsynt å nytte høvet til å utsetje måloppnåinga etter § 9. Om tiltaka faktisk skal gjennomførast for å følgje opp planen vert vurdert etter sektorlovverket etter ei meir grunding kost/nytte-vurdering.

I Meld. St. 14 (2016-2017) *Natur for livet* og Meld St. 25 (2015-2016) *Kraft til endring* er det slege fast at det vil bli gjennomført revisjon i ei rad vassdrag i fyrste planperiode. Ei oversikt

over kva tiltak som vil vere sett i verk (dvs. at sektoravgjerd ligg føre) vil gå fram av midtvegsrapporteringa i 2018.

b) Vedtekne miljømål og føreslegne tiltak i regionen

I følge planen er dei tre påverknadane som omfattar flest vassførekomstar i vassregionen sur nedbør, hydromorfologiske endringar (i hovudsak vasskraft) og ureining.

Departementet har registrert at det er ført opp 206 vassførekomstar der miljømålet er basert på undersøkingar, administrative tiltak eller miljøforbetrande tiltak som har med vasskraft å gjere. Dei fleste av desse vassførekomstane er peika ut som sterkt modifiserte vassførekomstar (SMVF).

I forvaltingsplanen for Hordaland er fem regulerte vassdrag prioritert for minstevassføring; Eidfjordvassdraget, Sørrelva (Litledalsvassdraget), Matrevassdraget, Eksingedalsvassdraget og Teigdalsvassdraget. Dei to sistnemnde vart plasserte i kategori 1.2 i rapport 49:2013. Grunngeving for omprioritering av desse to er gjeven i eigen rapport (Norconsult, 2015), som er lagd ved forvaltingsplanen. Tre av vassdraga som vart plasserte i kategori 1.1 i rapport 49/2013 er ikkje prioritert i forvaltingsplanen fordi verdi og påverknad i hovudsak er knytt til landskap og friluftsliv. Dette gjeld Maurangervassdraget, Tysso og Blådalsvassdraget.

Planen vart vedteken 9. desember 2015 slik han vart lagd fram for fylkestinga. I vedtaket er det føresett at tiltak gjennomført i løpet av fyrste planperiode ikkje skal gje redusert kraftproduksjon. I Hordaland er det ikkje lagd opp til bruk av innkalling eller omgjerung av vassdragskonsesjonar.

Vassregionen har sett miljømål for 17 reguleringsmagasin som krev tiltak for å oppfylle miljømålet.

c) Departementet sine vurderingar, generelle prinsipp og endringar

Ved godkjenninga har det for mange planar vore vanskeleg å få eit eintydig oversyn over kva miljømål som følgjer av planen og mulege konsekvensar for vasskraftsektoren. I godkjenninga har departementet difor vald å lage lister over vassførekomstar med godkjende miljømål, basert på tiltak som høyrer under sektorlovverket for vasskraftsektoren. Desse går fram av vedlegg 2 (miljømål som kan medføre krafttap) og vedlegg 3 (miljømål som kan medføre andre typar tiltak). For desse vassførekomstane er miljømålet sett høgare enn dagens tilstand. For vassførekomstar som ikkje inngår i desse listene, vil miljømålet ved godkjenninga vere det same som dagens tilstand. Denne framgangsmåten er vald for å synleggjere kor måloppnåinga er avhengig av nye tiltak. Listene vil innehalde fire kategoriar vassførekomstar med miljømål:

- Miljømål for SMVF basert på tiltak som kan få verknad for vasskraftproduksjon
- Miljømål for SMVF som er basert på andre tiltak, til dømes med heimel i standardvilkåra i vasskraftkonsesjonar (tersklar, fisketrappar, biotopjusterande tiltak etc.)

- Miljømål for naturlege vassførekomstar basert på tiltak som kan få verknad for vasskraftproduksjon
- Miljømål for naturlege vassførekomstar som er basert på andre tiltak, til dømes med heimel i standardvilkåra i vasskraftkonsesjonar (tersklar, fisketrapper, biotopjusterende tiltak etc.)

Miljømåla for sterkt modifiserte vassførekomstar (SMVF)

Miljømåla for SMVF vert sette ut frå antatt verknad av summen av alle "realistiske tiltak". At eit tiltak er realistisk tyder at nytten for samfunnet vert vurdert som større enn kostnadane. Dette kan vere tiltak som kan få verknad for endra vasskraftproduksjon eller andre avbøtande tiltak. Den sentrale godkjenninga har teke utgangspunkt i tiltaka som grunnleggjend miljømåla i planen og Vann-Nett.

Rettleiaren for SMVF og dei nasjonale føringane skildrar prosessen og avvegingane for å komme fram til miljømålet for den einskilde vassførekomsten. Kvar einskild SMVF med miljømål som føreset tiltak som kan få verknad for vasskraftproduksjon er difor gått gjennom. Godkjenninga har teke utgangspunkt i kapittel 5 i planen og Vann-Nett.

Dei vassførekomstane som er på lista over godkjende miljømål som føreset tiltak som kan få verknad for vasskraftproduksjon og som ikkje har vore vurdert i rapport 49:2013 har ikkje i alle tilfelle fått ei kost-nyttevurdering slik vassforskrifta ber om, men oppfyller dei følgjande krava:

- Det er sett eit miljømål basert på økologiske parameterar.
- Miljømålet er basert på avbøtande tiltak.
- Fastsetjinga har teke omsyn til nasjonale føringar.
- Fristen for måloppnåing er realistisk.

Miljømål for SMVFar som i følgje Vann-Nett krev andre pålegg ovanfor kraftsektoren enn dei som påverkar vasskraftproduksjonen, til dømes pålegg etter standardvilkåra i vasskraftkonsesjonar, er også gjennomgått. Det følgjer av Meld. St. 25 (2015-2016) *Kraft til endring* og Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet* at regjeringa vil utgreie korleis dagens naturforvaltingsvilkår eller andre effektive verkemiddel kan gjerast gjeldande også ovanfor konsesjonar som ikkje har dette vilkåret i dag. Dette med sikte på at det skal kunne gjevast pålegg for å nå nasjonalt godkjende miljømål i vassforvaltingsplanane for periode 2016-2022.

Vassførekomstar på lista over godkjende miljømål som føreset tiltak som ikkje påverkar vasskraftproduksjonen, oppfyller følgjande krav; det er i Vann-Nett oppgjeve konkrete miljøforbetrande tiltak som er eigna til å nå eit miljømål som er høgare enn dagens tilstand og dagens tilstand er ikkje sett til "udefinert". Kostnadane ved tiltaka er i liten grad dokumentert i planane. Dette kan føre til at det ved etterfølgjande sektorhandsaming vert avgjort at dei føreslegne tiltak likevel ikkje vil verte gjennomførde. Miljømåla kan dermed bli justerte ned for neste planperiode.

Motsett vil det kunne finnast rimelege og effektive miljøforbetrande tiltak der miljømålet likevel er sett til dagens tilstand. Det vil i nokre vassførekomstar vere miljømål som

tilsynelatande står i motstrid til allereie pålagde tiltak. At ein vassførekomst ikkje har fått godkjend eit høgare miljømål inneber ikkje at allereie iverksette undersøkingar og/eller miljøforbetrande tiltak ikkje skal vidareførast eller at framtidige undersøkingar og/eller miljøforbetrande tiltak ikkje skal kunne påleggast på vanleg måte i medhald av lovverk eller standardvilkår. Ny kunnskap om tilstand og verknadar av igangsette og planlagde tiltak vil bli lagd til grunn når miljømåla vert justerte ved rullering av planane.

Miljømåla og tiltaka i planane reflekterer generelt eit stort behov for betre kunnskap og problemkartlegging, både for å kartlegge dagens tilstand og for å vurdere realistiske avbøtande tiltak. For vassførekomstar der kunnskapsinnhenting er det einaste tiltaket vert miljømålet sett til dagens tilstand. Kunnskapsinnhenting som tiltak vert likevel oppretthalde i Vann-Nett, då departementet meiner at kunnskapsinnhenting er viktig for å finne aktuelle tiltak som grunnlag for å kunne fastsetje meir presise miljømål for vassførekomstar med kjende miljøproblem og forbettringspotensial ved rullering av planane.

For dei vassførekomstane der det i medhald av godkjenninga ikkje er føresett tiltak, vert miljømålet endra til dagens tilstand ved denne godkjenninga. Dagens tilstand er lik godt økologisk potensial (GØP) dersom alle realistiske tiltak er gjennomført og vassførekomsten har eit fungerande økosystem. Dersom ikkje skal miljømålet vere mindre strenge miljømål etter vassforskrifta § 10. Om dagens tilstand oppfyller minstemålet for GØP (fungerande akvatisk økosystem) eller ikkje, vil gå klart fram og verte oppgjeve i Vann-Nett. Departementet vil sikre at dette vert gjennomført etter godkjenninga og før planen vert rapportert til ESA. Departementet vil i samråd med Olje- og energidepartementet gje eit eige oppdrag til direktorata om dette.

Miljømål for naturlege vassførekomstar

Vassførekomstar som er prega av vasskraftutbygging skal ikkje peikast ut som SMVF dersom god tilstand allereie er nådd eller med rimelegheit kan nåast.

Det er oppgjeve i vedlegg 2 kva for naturlege vassførekomstar prega av vasskraftutbygging som kan nå god økologisk tilstand (GØT) gjennom tiltak som kan gje krafttap. Dei andre vassførekomstane som i planen er sett som naturlege vassførekomstar, som er påverka av vasskraft og som ikkje med rimelegheit kan nå GØT er per definisjon SMVF. Det kan finnast realistiske tiltak for å betre miljøtilstanden også for desse, men miljømålet er då eventuelt sett som GØP eller lågare (mindre strenge miljømål – MSM). For bekkeinntak er det generelt ikkje positiv nytte/kost ved å sleppe vatn. Desse vert difor i hovudsak gjeve unntak frå miljømålet "god tilstand" etter vassforskrifta § 10, og det vert sett mindre strenge miljømål.

Naturlege vassførekomstar prega av vasskraftutbygging som i følgje Vann-Nett krev avbøtande tiltak som ikkje gjev tap i kraftproduksjon for å nå GØT er oppgjevne i vedlegg 3. Der GØT ikkje med rimelegheit kan nåast ved hjelp av føreslegne konkrete, fysiske tiltak (til dømes der det berre er føreslege administrative tiltak eller problemkartlegging), er vassførekomsten per definisjon ikkje naturleg, men sterkt modifisert.

Status for vassførekomstar endra frå naturleg til SMVF vil oppdaterast i Vann-Nett før rapportering.

Truleg er det mange naturlege vassførekomstar som eigentleg burde vore utpeika som SMVF. Tilsvarande kan det syne seg at vassførekomstar er feilaktig utpeika som SMVF fordi det likevel finst avbøtande tiltak som gjer at GØT med rimelegheit kan nåast. Meir kunnskap vil gje grunnlag for ei meir korrekt vurdering av om ein vassførekomst skal ha status som naturleg eller vil verte utpeika som SMVF ved rullering av planen.

Magasinrestriksjonar

Når det gjeld miljømål for reguleringsmagasin som krev magasinrestriksjonar som tiltak har departementet ikkje godkjend desse, og set miljømålet lik dagens tilstand.

Magasinrestriksjonar vil i avgrensa grad gje ei målbar økologisk forbetring, og ønske om magasinrestriksjonar er i hovudsak grunngjeve ut frå brukarinteresser (til dømes landskap/friluftsliv). Bruk av magasinrestriksjonar vil ha verknad for kraftproduksjon og reguleringsevne. Det vil også ha konsekvensar for mulegheita til å nå miljømål på nedstraums elvestrekning. I tillegg har magasinane ofte viktige funksjonar for flaumdemping, forsyningstryggleik og brukarinteresser. Desse omsyna er vanskelege å vurdere opp mot økologiske forbetringar. Departementet meiner difor at forslaga om magasinrestriksjonar ikkje kan inngå som tiltak i miljømålfastsetjinga og heller må vurderast i den einskilde revisjonssaka der dette er aktuelt.

Departementet føreset på denne bakgrunnen at eventuelle magasinrestriksjonar grunngjeve med miljøomsyn vert vurderte av sektormyndigheitene i dei kommande revisjonane der alle vilkår som vert omfatta av vassdragskonsesjonane er gjenstand for revisjon.

Andre tiltak i magasin (t.d. fiskeutsetjing, biotoptiltak) er for nokre vassførekomstar sett på som realistiske tiltak og lagde til grunn for godkjenning av miljømåla.

Prinsipp for bruk av tidsutsetjing

Kva tidspunkt ein ventar at målet vil vere nådd kjem an på fleire faktorar. Det vil ta tid å greie ut og sakshandsame aktuelle miljøtiltak. Forvaltingslova stiller strenge krav til kunnskapsgrunnlag, medverknad og høvet til å klage. Det vil også ta tid før tiltak er sett i verk fordi fysiske tiltak skal detaljplanleggast, dimensjonerast og byggast. Den økologiske responsen på tiltaket vil også ta noko tid. Av desse grunnar kan det vere behov for å nytte tidsutsetjing av måloppnåinga for fleire vassførekomstar.

Departementet har lagt følgjande prinsipp til grunn for tidspunkt for når måla vert nådde når det gjeld vassførekomstar med miljømål som kan medføre krafttap:

Måloppnåing 2021:

- Revisjonssaker der det er utarbeidd eit revisjonsdokument.
- Innkallings- og omgjeringsaker der det er byrja på ei sak.

Måloppnåing 2027:

- Revisjonssaker der det pr. i dag er fremja krav om revisjon.
- Alle andre innkallings- og omgjeringsaker.

Måloppnåing 2033:

- Framtidige revisjonssaker der det enno ikkje er fremja krav.

Departementet har lagt følgjande prinsipp til grunn for tidspunkt for måloppnåing når det gjeld vassførekomstar med miljømål som føreset andre typar tiltak:

Måloppnåing 2021:

- Der tiltak kan påleggast i medhald av gjeldande standardvilkår, eller ved ein revisjon der revisjonsdokument er utarbeidd, eller ved innkalling eller omgjerung der sakene er byrja på.

Måloppnåing 2027:

- Alle andre tiltak, til dømes dei som ikkje har heimel for pålegg etter standardvilkåra og som føreset anten revisjon, innkalling eller omgjerung, eller prosess for å innføre dagens naturforvaltingsvilkår eller andre effektive verkemiddel, jf. Meld. St. 25 (2015-2016) og Meld. St. 14 (2015-2016).

Departementet sine endringar

Departementet har i vedlegg 2 og 3 ført opp dei vassførekomstar med miljømål som er godkjende som høgare enn dagens tilstand og som treng nye tiltak for å oppfylle miljømålet. For andre vassførekomstar prega av vasskraftproduksjon er ikkje måloppnåinga avhengig av nye tiltak, og miljømålet er lik dagens tilstand.

Sett i høve til planen reduserer godkjenninga talet på vassførekomstar med miljømål høgare enn dagens tilstand som føreset miljøforbetrande tiltak som kan påverke vasskraftproduksjonen. Det er til dels svake grunngevingar og mangelfulle kost-nyttevurderingar i mange av planane. Kost-nyttevurdering er sentralt når det skal setjast miljømål for SMVF. For dei høgast prioriterte vassdraga i rapport 49/2013 (vassdrag i kategori 1.1) har direktorata gjort ei overordna kost-nyttevurdering. Dei vassførekomstane som i tillegg vert godkjende med miljømål høgare enn dagens tilstand ligg etter departementet sitt syn innanfor dei nasjonale føringane. Sidan kost-nyttevurderingane gjennomgåande er dårlegare dokumentert for desse vassførekomstane må det ventast etterfølgjande justeringar i miljømåla for neste planperiode og i samband med sektormyndigheita si handsaming i den einskilde saka.

Godkjenninga reduserer også talet på vassførekomstar med miljømål høgare enn dagens tilstand som føreset andre tiltak som kan påleggast vasskraftsektoren, i hovudsak fordi miljømåla ikkje er baserte på konkrete avbøtande tiltak slik rettleiinga seier.

Avstemming av tiltak og miljømål i Vann-Nett vil gjerast av sentrale fagmyndigheiter før rapportering til ESA. Ved eventuelle feilføringar i Vann-Nett er det godkjenningsvedtaket som skal leggjast til grunn for oppfølginga.

d) Overordna estimat over samla kostnader som følgjer av planen

Kostnadane som følgjer av planen innan vasskraftsektoren er i form av tapt energiproduksjon, investeringskostnader ved ombygging og kostnader for andre tiltak.

I sektormyndigheitene si etterfølgjande sakshandsaming vil det verte gjort grundigare vurderingar av dei samla fordelane og ulempene ved dei einskilte tiltak før endeleg avgjerd vert teke. Det kan då syne seg at tiltak ikkje er eigna eller har ein for høg kostnad i høve til nytten. Det er ved godkjenning gjort endringar i planen for å avgrense konsekvensane for vasskraftsektoren, mellom anna som følgje av manglande kost-nyttevurdering.

e) Administrative konsekvensar

Av miljøtiltak som skal kostast av vasskraftprodusentane kan det vere aktuelt å pålegge tiltak etter standardvilkår i gjevne konsesjonar eller liknande heimelsgrunnlag. Å gje pålegg med heimel i standardvilkåra vil medføre administrative konsekvensar for miljømyndigheitene og vassdragsmyndigheita. Tiltak som medfører endringar i kraftproduksjon må påleggast ved ein revisjon etter vassdragsreguleringslova, ei innkalling til konsesjonshandsaming etter reglane om innkalling i vassressurslova § 66 eller etter reglane om omgjerding i vassressurslova § 28. Dette vil medføre administrative konsekvensar for vassdragsmyndigheita ettersom gjennomføring av tiltak for å nå miljømåla vil krevje auka kapasitet til sakshandsaming.

Det leggst til grunn at ein stor del at tiltaka uansett ville blitt gjennomførte som del av den ordinære vassforvaltinga i Noreg, uavhengig av vassdirektivet.

3.4. Akvakultur

a) Nasjonal politikk på området

Regjeringa meiner at miljøvis berekraft må nyttast som den viktigaste føresetnaden for å regulere vidare vekst i oppdrettsnæringa, og vil følgje opp i tråd med Stortinget si handsaming av Meld. St. 16 (2014-2015) *Forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett*.

b) Vedtekne miljømål og føreslåtte tiltak i regionen

I planen er det rapportert at eit av dei viktigaste konfliktpunkta i planarbeidet har vore å handtere påverknad frå akvakultur. I dette tilfellet gjeld det påverknad frå lakselus og rømt oppdrettsfisk på bestandane av vill laksefisk.

I planens samandrag av tiltaksprogrammet går det fram at det er gjeve utsett frist for å nå miljømåla, jf. vassforskrifta § 9, for vassførekomstane som er påverka av lakselus og/eller rømt oppdrettsfisk.

c) Departementet sine vurderingar og endringar

Generelt vil påverknad frå akvakultur på miljøtilstanden i vassførekomstane kunne dreie seg om ulike utslepp til vassførekomsten, lakselus- og annan sjukdomssmitte til vill fisk og negativ påverknad frå rømt oppdrettsfisk på villfisk.

Påverknader frå akvakultur i form av lakselus og rømt fisk er ikkje omfatta av grunnlagsanalysane for vassforvaltingsplanane for perioden 2016-2021, i venting på eit

forbetra vitenskapleg fundert vurderingsgrunnlag som er under utarbeiding. Det er sett i gang eit arbeid med å fastslå miljøtilstanden i vassdrag med anadrom fisk, og eit arbeid som skal føre fram til ei tilfredsstillande beskriving av påverknad og gje grunnlag for å setje inn tiltak på dei rette stadene. EFTAs overvåkingsorgan (ESA) uttrykkjer i brev av 6. oktober 2014 om oppfølging av dei norske vassforvaltingsplanane ei tydeleg forventning om at biologiske påverknader frå lakselus og rømt oppdrettsfisk blir vurderte i grunnlagsanalysane til vassforvaltingsplanane for perioden 2016-2021. Det er òg venta at Noreg lagar ein plan for å betre desse analysane i neste vassforvaltingsplanperiode. Klima- og miljødepartementet arbeider for å få oppdatert kunnskapsgrunnlaget fram mot rapportering til ESA i 2018 med sikte på vassforvaltingsplanane for perioden 2022-2027.

Forureining frå oppdrett blir handtert i samsvar med brev frå Miljøverndepartementet av 3. juli 2013 og 15. juli 2013.

Departementet gjer ingen endringar i planen på området.

d) Overordna overslag over samla kostnader som følgje av planen

Oppdatering av kunnskapsgrunnlaget vil kunne medføre ein del kostnader. Statens kostnader vil bli dekte innanfor Klima- og miljødepartementets og Nærings- og fiskeridepartementets årlege budsjettammer.

Dei generelle økonomiske konsekvensane som følgje av planen er gjort nærare greie for i kapittel 4.

e) Administrative konsekvensar

Planen vil innebere administrative konsekvensar for miljøstyresmaktene og fiskeristyresmaktene, som er ansvarlege styresmakter for oppdatering av kunnskapsgrunnlaget og utgreiing av tiltak når det gjeld akvakultur, og premissleverandørar for fastsetjinga av miljømål.

3.5. Framande organismar

a) Nasjonal politikk på området

Aichimål 9 under FN-konvensjonen om biologisk mangfald slår fast at skadelege framande organismar og deira spreingsvegar skal vera identifiserte og prioriterte, at utvalde organismar skal vere kontrollerte eller utrydda, og at tiltak for å forvalte spreingsvegar for å hindre introduksjon og etablering skal vere innført innan 2020. Det same slår eit av delmåla under FNs berekraftmål fast.

Eit heilskapleg regelverk mot framande organismar (forskrift om framande organismar under naturmangfaldlova kapittel IV) trådte i kraft 1. januar 2016. Føremålet med regelverket er å hindre innførsle, utsetjing og spreiring av framande organismar som medfører, eller kan medføre, uheldige følgjer for naturmangfaldet. I tillegg stiller forskrifta for ballastvatn krav til handtering av ballastvatn. Det er også vedteke ein tverrsektoriell nasjonal strategi mot

framande skadelege arter som inneheld mål, prinsipp, strategiar og tiltak mot framande arter i alle relevante myndigheitssektorar. Det er i tillegg utarbeidd - og vil bli utarbeidd - fleire handlingsplanar mot framande skadelege organismar. I stortingsmeldinga Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfald (Meld. St. 14 (2015-2016)) er det slått fast at Klima- og miljødepartementet i samråd med andre departement dette angår vil utarbeide ein samla, prioritert tiltaksplan for nedkjemping av skadelege framande organismar.

b) Vedtekne miljømål og føreslåtte tiltak i regionen

Framande organismar er ei av hovudutfordringane i vassregion Hordaland. I planen er nemnt mellom anna gjedde og abbor, som påverkar aurebestanden negativt, og spreinga av ørekyte som særlege utfordringar knytte til framande arter. I tillegg er det nemnt at fleire marine framande arter har blitt vanlege i vassregion Hordaland, men at ingen så langt har gjort stor skade.

Som tiltak mot dei framande organismane er nemnt mellom anna førebyggjande tiltak i form av reinsing av ballastvatn på skip for å hindre spreiking av marine framande organismar og informasjon for å hindre spreiking av abbor og gjedde. Som tiltak mot ørekyte er nemnt hinder for oppvandring og rotenonbehandling som tiltak for å hindre ytterlegare spreiking. Tiltak i form av problemkartlegging er i stor grad føreslått i planen, og gjeld nok òg problemkartlegging knytt til framande organismar.

Det går ikkje klart fram av planen om framande organismar er årsak til at vassførekomstar i vassregion Hordaland har fått utsett frist for å nå miljømålet etter vassforskrifta § 9, eller mindre strengt miljømål etter vassforskrifta § 10.

c) Departementet sine vurderingar og endringar

Departementet viser til at framande organismar er ein av hovudutfordringane i vassregion Hordaland. Når framande organismar først har etablert seg er det svært vanskeleg å nedkjempe dei. Førebyggjande tiltak er difor svært viktig for å hindre ytterlegare spreiking av framande organismar i vassregionen. I denne samanhengen viser departementet òg til at det no har kome på plass meir effektive nasjonale verkemiddel for å redusere spreinga av framande organismar, som det nemnde regelverket om framande organismar under naturmangfaldlova og allereie utarbeidde og kommande handlingsplanar mot blant anna framande fiskearter, stillehavsøsters og ein oppdatert handlingsplan mot *Gyrodactylus salaris*. Det er òg venta at krav om reinsing av ballastvatn under den internasjonale konvensjonen om ballastvatn vil bli innført om kort tid. Reinsekravet vil då bli teke inn i forskrifta om ballastvatn.

Departementet gjer inga endringar i planen på området.

d) Overordna overslag over samla kostnader som følgje av planen

Departementet viser til at føresetnadene for å utføre dei økonomiske analysane ikkje har vore til stades i Hordaland vassregion. Det er difor ikkje mogeleg å anslå dei totale økonomiske kostnadene som følgjer av føreslåtte miljømål og tiltak knytte til framande organismar i

vassregionen. Tiltak mot framande skadelege organismar vil blir dekte innanfor Klima- og miljødepartementets årlege budsjettrammer.

Dei generelle økonomiske konsekvensane som følge av planen er nærare behandla i kapittel 4.

e) Administrative konsekvensar

Planen vil innebere administrative konsekvensar for blant anna Miljødirektoratet, Mattilsynet og Fylkesmannen, som er ansvarlege myndigheiter for gjennomføring av tiltak mot framande organismar.

3.6. Avløp

a) Nasjonal politikk på området

Utslepp frå avløpssektoren er i hovudsak regulerte ved regelverk heimla i forureiningslova og i Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg, særleg forureiningsforskriftas del 4 og 4A. Det er heimel i regelverket for kostnadsdekning av nødvendige investeringar, drift, vedlikehald, kontrollar osb.

b) Vedtekne miljømål og føreslåtte tiltak i regionen

Avløp er sett opp som ei av hovudutfordringane i regionen. Tiltak innan utslepp frå avløp frå spreidd busetnad og kommunalt avløp er omtalt oppsummeringsvis, og det er vist til behov for å rydde opp i avløp i spreidd busetnad i heile vassregionen. Det er vidare sagt at problem med utslepp frå kommunalt avløp til sjø er minkande, og at fleire kommunale avløpsanlegg vil bli utbetra dei kommande åra.

c) Departementet sine vurderingar og endringar

Departementets vurdering er at det i hovudsak finst tilstrekkelege verkemiddel på avløpsområdet til at mål vil kunne nåast. På denne bakgrunnen gjer departementet ingen endringar i regionalt vedteken plan på dette området.

d) Overordna overslag over samla kostnader som følgje av planen

Det er foreløpig lite grunnlag for å vurdere samla kostnader som følgje av planen.

e) Administrative konsekvensar

Det er foreløpig lite grunnlag for å vurdere dei samla administrative konsekvensane for dei ansvarlege myndigheitene.

3.7. Anna forureining (frå industri, forureina sediment mv.)

a) Nasjonal politikk på området

Forureining frå industri mv. er i all hovudsak regulert etter forureiningslova, mens innhald av miljø- og helseskadelage stoff i produkt i hovudsak er regulert etter produktkontrolllova.

Utslepp frå ureina grunn og ureina sediment følgjer i hovudsak forureinar betaler-prinsippet, med pålegg retta mot eigar eller forureinar om kartlegging, overvaking, opprydding mv. etter forureiningslova. Det blir òg gitt noko statleg støtte til prioriterte område etter nærare kriterium. Arbeidet med forureina sediment følgjer hovudprioriteringane i ein handlingsplan for forureina sediment frå 2006. Arbeidet er langsiktig.

Det er eit eige nasjonalt mål at utslepp og bruk av miljøgifter skal reduserast kontinuerleg med mål å stanse utsleppa innan 2020. Dei prioriterte miljøgiftene som er omfatta av 2020-målet - prioritetslista - omfattar no drygt 30 stoff eller stoffgrupper. Arbeidet på dette feltet følgjer handlingsplanen frå 2015.

b) Vedtekne miljømål og føreslåtte tiltak i regionen

Nye og gamle utslepp frå industri er ei av hovudutfordringane i planen.

Påverknad frå miljøgifter, eksempelvis frå industri, gruver, deponi, verft og gamle forureiningar i grunn og sjøbotn, er vesentlege påverknader i regionen, spesielt i kystvann. Vassregionen har lagt god kjemisk tilstand til grunn som miljømål for alle vassførekomstar som har udefinert tilstand. Vidare har alle vassførekomstar med god tilstand i dag miljømålet god tilstand i 2021. For alle vassførekomstar med dårleg kjemisk tilstand har ein brukt utsett frist for å oppnå miljømålet, fordi det vil krevje opprydding i forureina sedimenter, noko som er kostbare og tidkrevjande tiltak.

For to kystvassførekomstar (Byfjorden og Byfjorden indre del, begge i Bergen) er det identifisert moderat tilstand som følge av m.a. forureina sjøbotn, industriutslepp og avrenning frå diffuse kilder på land. For desse er miljømålet sett til "udefinert tilstand" i 2021. Det er i forvaltningsplanen ikkje sett utsett frist for Byfjorden eller Byfjorden indre del.

I tillegg er miljøtilstanden i indre del av Sørfjorden svært påverka av industriutslepp frå Odda. Vassførekomsten oppnår ikkje god kjemisk tilstand, og den er sett i risiko for ikkje å oppnå miljømålet innan 2021. Det er sett utsett frist til 2027 for å oppnå miljømål etter vassforskrifta § 9a og b.

c) Departementet sine vurderingar og endringar

Når det gjeld miljøgifter, er det i samandraget av tiltaksprogrammet i ein tabell lista opp ei lang rekkje typar tiltak fordelt på vassstype. Her er det fleire som rettar seg mot miljøgifter, eksempelvis grunnforureining, punktutslepp frå industri og avløpstiltak, men det går ikkje fram om desse tiltaka er føreslått som resultat av ein dårleg kjemisk tilstand eller om det er påverknadsanalyse som gir risiko. Det går heller ikkje fram kva type påverknad (parameter) som løyser ut behov for tiltak, eller kva sektor som er ansvarleg. Det er ikkje skilt mellom økologisk eller kjemisk tilstand, men fleire av tiltaka ser ut til å vere retta mot påverknad av miljøgiftene.

Det er etter departementet si vurdering usikkert om mål om god tilstand vil kunne nåast i 2021 for vassførekomstar med forureina sediment, kor opprydding i den ureinsa botnen er avgjerande for å betre tilstanden og der opprydding enno ikkje er sett i gang eller ventast satt i

gang snart. Det er vanskeleg å sjå ut frå forvaltningsplanen kva vassførekomstar dette gjeld og om utsatt frist allereie er blitt satt. Det kan difor være vassførekomstar i regionen kor det på denne bakgrunn er risiko for at miljømåla først vil bli nådd etter 2021. Det må foretas ei nærare vurdering i neste planperiode av miljømål og tidspunkt for måloppnåing for dei enkelte vassførekomstane i ein heilskapleg vurdering av påverknad og tiltak.

For områder spesifikt prioritert i den statlige handlingsplanen for forureina sedimenter ligger Bergen indre havn og Sørfjorden innafor vassregionen. Sørfjorden er gitt utsatt frist, mens det fortsatt vil stå att opprydding i deler av Bergen indre havn etter 2017. Departementet går difor inn for å utsette fristen også for indre Byfjorden til 2027 etter vassforskrifta § 9, jf. vedlegg 4.

Departementet gjer elles inga endringar i regionalt vedtatt plan på dette området.

d) Overordna overslag over samla kostnader som følgje av planen

Det er foreløpig lite grunnlag for å vurdere samla kostnader som følgje av planen.

e) Administrative konsekvensar

Det er foreløpig lite grunnlag for å vurdere dei samla administrative konsekvensane ved planen.

3.8. Langtransportert luftforureining/sur nedbør/kalking

a) Nasjonal politikk på området

Det er ein del av det nasjonale målet om at forureining ikkje skal skade helse og miljø, at helse og miljø ikkje skal ta skade av langtransportert luftforureining frå SO₂, NO_x, VOC, ammoniakk eller partiklar.

Det går fram av Plan for kalking av vassdrag i Noreg 2016-2021 at overordna mål for kalking er å sikre eller reetablere minimum "god økologisk tilstand" etter vassforskrifta med omsyn til forsuring, og sikre god tilgang til fritidsfiske i forsuringsramma område.

Av Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold* går det fram at Regjeringa vil halde fram med å kalke forsura vassdrag.

b) Vedtekne miljømål og føreslåtte tiltak i regionen

Langtransportert forureining (sur nedbør) er blant hovudutfordringane for vassmiljøet i vassregion Hordaland. Det er opplyst i planen at om lag 1000 vassførekomstar er påverka av forsuring.

Ifølgje Miljødirektoratet er det berre kalking og internasjonale avtaler som er aktuelle tiltak når det gjeld forsura vassførekomstar. Det går fram av planen at det er kalka i mange elvar i Hordaland. Eitt nytt kalkingsprosjekt er særskilt nemnt.

c) Departementet sine vurderingar og endringar

Ifølgje Miljødirektoratet er det utvikla gode modellar for å estimere grad, omfang og utvikling av forsuring, basert på berekning av tilførsler til og grad av følsemd i dei enkelte områda. Miljødirektoratet føreslår difor at sentrale myndigheiter tek ansvar for at tolegrensemodellane blir nytta til å estimere påverknad og tilstand for alle forsuringsområda i Sør-Noreg, basert på dei oppdaterte grenseverdiane for forsuring i den nye klassifiseringsrettelearen. Dette vil angå alle vassregionane i Sør-Noreg med unntak for Møre og Romsdal og Trøndelag. På denne måten vil det kunne rapporterast eit oppdatert forsurbilde for Noreg, basert på dei nyaste tala for tilførsler og oppdaterte grenseverdier for miljøtilstand.

Departementet går inn for at sentrale styresmakter, i tråd med Miljødirektoratets forslag, syter for å få gjennomført ei slik oppdatering av forsurbildet så snart som mogleg etter godkjenninga av vassforvaltingsplanane.

Departementet gjer inga endringar i planen på området.

d) Overordna overslag over samla kostnader som følgje av planen

Det er foreløpig lite grunnlag for å vurdere samla kostnader som følgje av planen.

e) Administrative konsekvensar

Det er foreløpig lite grunnlag for å vurdere administrative kostnader for dei ansvarlege myndigheitene.

4. Økonomiske og administrative konsekvensar

Forvaltningsplanen skal innehalde eit samandrag av den økonomiske analysen av vassbruk slik det er krav om i vassforskrifta § 15, jf. vedlegg III, og skal mellom anna innehalde ei vurdering av den mest kostnadseffektive kombinasjonen av tiltak som skal inngå i overslag over potensielle kostnader i tiltaksprogrammet, jf. vassforskrifta § 25.

Forbetringane frå førre planperiode har vore mindre enn venta, og grunnlaget for å utføre dei økonomiske analysane har ikkje vore til stades. Dette skuldast dels manglande nasjonal rettleiing og verktøy på området, men òg at myndigheitene innanfor ein del sektorar ikkje har oppgjeve kostnader ved og effekten av tiltak. Nasjonale retningslinjer er i varierende grad følgt opp av dei ulike vassregionane. EU-kommisjonen har peika på at dette generelt er dårleg skildra også i planane til medlemsstatane.

Det føreligg ikkje eit overslag over totale kostnader ved planen, eller ei vurdering av kostnadseffektiviteten av dei foreslåtte tiltaka. Ei vurdering av fordelingsverknader mellom sektorar kjem ikkje fram av planen. Sidan kostnader ikkje er spela inn av alle sektorane, let det seg ikkje gjere å vurdere dei samla økonomiske og administrative konsekvensane ved planen.

I sektormyndigheitene si sakshandsaming vil det bli gjort ytterlegare avklaringar og konkrete vurderingar av fordelar og ulemper ved dei enkelte tiltaka før endeleg avgjerd om eventuell tiltaksgjennomføring blir teke. Det kan då syne seg at alternative tiltak er meir tenlege for å oppnå miljømålet. Det kan òg vise seg at tiltak ikkje er eigna eller har ein for høg

samfunnskostnad i forhold til samfunnsnytta, til at dei kan bli gjennomførte. Mangelfulle kostnadsvurderingar i dei regionale planane tilseier at det i ettertid, i den seinare sektorvise oppfølginga, også kan vise seg at fleire av dei foreslåtte tiltaka ikkje er eigna for å oppnå miljømålet.

Vidare vil ein stor del av tiltaka uansett bli gjennomført som del av den ordinære vassforvaltinga i Noreg, uavhengig av vassdirektivet. Slike tiltak må sjåast som del av den ordinære forvaltinga, og det vil ikkje vere rett å vurdere desse kostnadene som om dei blir utløyste av vassforvaltningsplanen åleine.

Forslag til tiltak ut over det som er fastsett i eller i medhald av gjeldande lover og forskrifter, og vassregionane si påpeiking av manglande verkemiddel, er viktige innspel til sektormyndigheitene sine vidare prioriteringar og avgjerder om tiltak i planperioden. Som nemnt medfører ikkje planane absolutte forpliktingar av rettsleg art og sektormyndigheitene pliktar ikkje å gjennomføre dei same tiltaka som står i tiltaksprogramma.

Planen foreslår ei rekkje tiltak der det er meldt behov for statleg finansiering. Prioritering og eventuell tildeling av ressursar blir vurdert gjennom dei årlege budsjettprosessane. Dette må sjåast i samanheng med dei respektive sektormyndigheitene si sakshandsaming og endelege vedtak om tiltak.

Vedtak

I medhald av plan- og bygningslova § 8-4 jf. vassforskrifta § 29 godkjenner Klima- og miljødepartementet, i samsvar med endringane i vedlegg 1-4, regional plan for vassforvaltning i vassregion Hordaland for planperioden 2016-2021 som er vedteken av fylkestinga.

Med helsing

Vidar Helgesen

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Adresseliste

Hordaland fylkeskommune	Postboks 7900	5020	BERGEN
Rogaland fylkeskommune	Postboks 130 Sentrum	4001	STAVANGER
Sogn og Fjordane fylkeskommune	Askedalen 2	6863	LEIKANGER

Kopi til:

Fylkesmennene					
Akershus fylkeskommune	Postboks 1200			0107	OSLO
Aust-Agder fylkeskommune	Postboks 788	4809	ARENDAL		
	Stoa				
Aust-Agder fylkeskommune	Postboks 788	4809	ARENDAL		
	Stoa				
Buskerud fylkeskommune	Fylkeshuset	3020	DRAMMEN		
Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard	Postboks 3021 Lade	7441	TRONDHEIM		
Finansdepartementet	Postboks 8008 Dep	0030	OSLO		
Finnmark fylkeskommune	Fylkeshuset	9815	VADSØ		
Fiskeridirektoratet	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN		
Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604	3007	DRAMMEN		
Fylkesmannen i Finnmark	Statens Hus	9815	VADSØ		
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034, Statens Hus	2306	HAMAR		
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	MOLDE		
Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	BODØ		
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER		
Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER		
Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep	0032	OSLO		
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Postboks 4710 Sluppen	7468	TRONDHEIM		
Fylkesmannen i Telemark	Postboks 2603	3702	SKIEN		
Fylkesmannen i Troms	Postboks 6105	9291	TROMSØ		

Kopi til:

Fylkesmennene				
Akershus fylkeskommune	Postboks 1200			0107 OSLO
Aust-Agder fylkeskommune	Postboks 788	4809	ARENDAL	
	Stoa			
Fylkesmannen i Vestfold	Postboks	3103	TØNSBERG	
	2076			
Fylkesmannen i Østfold	Postboks 325	1502	MOSS	
Havforskningsinstituttet	Postboks	5817	BERGEN	
	1870			
	Nordnes			
Hedmark fylkeskommune	Fylkeshuset	2325	HAMAR	
Helse- og	Postboks	0030	OSLO	
omsorgsdepartementet	8011 Dep			
Hordaland fylkeskommune	Postboks	5020	BERGEN	
	7900			
Jernbaneverket	Postboks	2308	HAMAR	
	4350			
Kommunal- og	Postboks	0030	OSLO	
moderniseringsdepartementet	8112 Dep			
Kommunesektorens	Postboks	0114	OSLO	
organisasjon	1378 Vika			
Kystverket	Postboks	6025	ÅLESUND	
	1502			
Landbruks- og	Postboks	0030	OSLO	
matdepartementet	8007 Dep			
Landbruksdirektoratet	Postboks	0033	OSLO	
	8140 Dep			
Mattilsynet	Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL	
Miljødirektoratet	Postboks	7485	TRONDHEIM	
	5672 Sluppen			
Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	MOLDE	
fylkeskommune				
Nordland fylkeskommune	Fylkeshuset	8048	BODØ	
Nord-Trøndelag	Fylkets Hus	7735	STEINKJER	
fylkeskommune				
Norges geologiske	Postboks	7491	TRONDHEIM	
undersøkelse	6315 Sluppen			
Norges vassdrags- og	Postboks	0301	OSLO	
energidirektorat	5091			
	Majorstua			
Nærings- og	Postboks	0030	OSLO	
fiskeridepartementet	8090 Dep			
Olje- og energidepartementet	Postboks	0033	OSLO	

Kopi til:

Fylkesmennene				
Akershus fylkeskommune	Postboks 1200			0107 OSLO
Aust-Agder fylkeskommune	Postboks 788	4809	ARENDAL	
	Stoa			
	8148 Dep			
Oppland fylkeskommune	Postboks 988	2626	LILLEHAMMER	
Oslo kommune	Rådhuset	0037	OSLO	
Rogaland fylkeskommune	Postboks 130	4001	STAVANGER	
	Sentrum			
Samferdselsdepartementet	Postboks	0030	OSLO	
	8010 Dep			
Sogn og Fjordane fylkeskommune	Askedalen 2	6863	LEIKANGER	
Vegdirektoratet Statens vegvesen	Postboks	0033	OSLO	
	8142 Dep			
Sør-Trøndelag fylkeskommune	Postboks	7004	TRONDHEIM	
	2350 Sluppen			
Telemark fylkeskommune	Fylkeshuset	3706	SKIEN	
Troms fylkeskommune	Postboks	9296	TROMSØ	
	6600			
Vest-Agder fylkeskommune	Serviceboks	4605	KRISTIANSAND	
	517		S	
Vestfold fylkeskommune	Postboks	3103	TØNSBERG	
	2163			
Østfold fylkeskommune	Postboks 220	1702	SARPSBORG	

Vedlegg 1 – endringar på samferdselsområdet

Departementet har i lista nedanfor oppgitt dei vassførekomstane som er negativt påverka av samferdselssektoren og som ved dette vedtak er gitt utsett frist for måloppnåing til 2027 etter vassforskrifta § 9 bokstav a.

Vass-førekomst ID	Vassførekomst namn	Naturleg kSMVF/S MVF	Type påverknad	Grad påverknad	Økologisk tilstand / potensial	Økologisk miljømål 2021	Forslag til tiltak
056-26581-L	Liavatnet	Naturleg	Avrenning frå byar/tettstader	Moderat	Antatt moderat	Udefinert	Problem-kartlegging
056-26849-L	Skjenavatnet						Problem-kartlegging

Vedlegg 2 og 3 – endringar på vasskraftområdet

Departementet har i vedlegg 2 og 3 nedanfor ført opp dei vassførekomstane med miljømål som ved dette vedtaket er godkjende som høgare enn dagens tilstand og som treng nye tiltak som kan føre med seg tap av kraftproduksjon (vedlegg 2) og som kan føre med seg andre typar tiltak som kan påleggast vasskraftsektoren (vedlegg 3) for å oppfylle miljømålet. Listene gjev også godkjend bruk av tidsutsetjing. For andre vassførekomstar prega av vasskraftproduksjon kjem ikkje måloppnåinga an på nye tiltak og miljømålet vert med dette vedtaket endra til dagens tilstand.

Vedlegg 2 - vassførekomstar med miljømål som kan føre med seg krafttap:

Vassførekomst-ID	Vassførekomst namn	Naturleg /SMVF	Økologisk tilstand/potensial	Miljømål	Frist for måloppnåing
050-6-R	Simadalselva	SMVF	MØP	GØP	2027
050-81-R	Bjoreio nedre del	SMVF	DØP	GØP	2027
063-190-R	Eksingedalsvas sdraget - midtre Lavik-Nese	SMVF	DØP	GØP	2027
063-193-R	Eksingedalsvas sdraget - midtre Bergo-Lavik	SMVF	DØP	GØP	2027
063-59-R	Grøndalselvi	SMVF	MØP	GØP	2027
063-181-R	Eksingedalsvas sdraget - nedre Storelva/Ekso	SMVF	DØP	GØP	2027
062-71-R	Teigdalselvi	SMVF	DØP	GØP	2027
041-47-R	Sørelva	Naturleg	DØT	GØT	2033
067-179-R	Matreselva nedre del	SMVF	MØP	GØP	2033
064-306-R	Modalselva	SMVF	MØP	GØP	2033

Vedlegg 3 - vassførekomstar med miljømål som kan føre med seg andre
typar tiltak som kan påleggast vasskraftsektoren:

Vassførekomst-ID	Vassførekomstnamn	Naturleg /SMVF	Økologisk tilstand/ potensial	Miljømål
042-1482-L	Sandvatna	SMVF	MØP	GØP
050-101-R	Erdalselva	Naturleg	SDØT	GØT
055-39-R	Tysseelva	SMVF	DØP	GØP
056-118-R	Gravdalsvassdraget	Naturleg	MØT	GØT
056-141-R	Bekker til Nordåsvannet nordvestre side	Naturleg	MØT	GØT
056-146-R	Midtbygdevassdraget	Naturleg	DØT	GØT
056-163-R	Vassdrag Grimseid - Fana fjorden nord	Naturleg	DØT	GØT
056-27-R	Bjørndalsvatnet sidebekker	Naturleg	MØT	GØT
056-31-R	Møllendalselven	SMVF	DØP	GØP
056-42-R	Kristianborgvannet nedstrøms	Naturleg	SDØT	GØT
056-86-R	Bekker Fleslandsområdet	Naturleg	MØT	GØT
056-90-R	Bekker til Vågsbøpollen	Naturleg	MØT	GØT
067-179-R	Matreselva nedre del	SMVF	MØP	GØP

SMVF: sterkt modifisert vassførekomst **GØT:** god økologisk tilstand **GØP:** godt økologisk potensial

MØT: moderat økologisk tilstand **MØP:** moderat økologisk potensial **DØT:** dårleg økologisk tilstand

DØP: dårleg økologisk potensial **SDØT:** svært dårleg økologisk tilstand **SDØP:** svært dårleg økologisk potensial

Vedlegg 4 – endringar på forureiningsområdet

Departementet har i lista nedanfor oppgitt dei vassførekomstane som er påverka av spreiding frå forureina sediment og som ved dette vedtak blir gitt utsett frist for måloppnåing til 2027 etter vassforskrifta § 9.

Vass- førekomst ID	Vass- førekomst- namn	Naturleg kSMVF/ SMVF	Type påverknad	Grad påverknad	Økologisk tilstand eller potensial	Økologisk miljømål 2021	Unnatak	Årsak til unnatak
0261010800- 4-C	Byfjorden indre del	Naturleg	Avrenning fra byer/tett- steder	Stor grad	Moderat tilstand	Udefinert tilstand	§9	c